СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 220. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 22-го жовтня 1942. No. 220. Jersey City, N. J., Thursday, October 22, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ДОВШУ ВІДПУСТКУ ВОЯКАМ СТАРШОГО ВІКУ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт заявив, що він є за те, щоби армія відпустила на довшу відпустку вояків в старшім віці, бо в дома, в воєнним промислі, або на фармі, вони будуть кориснійші ніж в армії. Підчас своєї недавної обїздки по краю, говорив президент, він зустрічав вояків, в віці від 35 до 40 літ, котрі не могли машерувати 25 до 30 миль денно в повнім лаштунку. А таких зусиль вимагають не лише позафронтові маневри, але й боротьба на фронті. Серед тих старших вояків є багато досвідчених працівників, котрі поза армією моглиб принести далеко кращу користь для нації, ніж у військових рядах. Запитаний одним журналістом, чи думає він змінити поборовий закон в тім дусі, щоб старших зовсім до війська не брали, президент заявив, що ні, що старших будуть далі брати, але тих, що є повного здоровля. Президент далі говорив про надвишку пятьох біліонів долярів покупної сили, що по відтягненні податків ще далі залишаеться в руках людей. Та надвишка скріплятиме інфляційні течії і її треба з людей стягнути хоч би шляхом примусового щадження, говорив президент. Також говорив про брак робучих рук на фармах, та додавав, що в полудневих стейтах відбуваються заходи, щоб фармерських робітників спроваджувати з Мексіко. Дотепер вже спроваджено кілька сот, а в Мексіко зголосилось на робити в Америці багато тисяч людей. Мексиканський уряд відноситься прихильно до того пляну. На роботи по фармах розіслано також японських робітників, що дотепер знаходились в концентраційних таборах. Ті робітники будуть діставати не лиху платню, говорив президент.

УХВАЛЕНО ПОДАТКОВУ ТАРИФУ.

ВАШИНГТОН. — Обі конгресові палати по довшій дискусії ухвалили нову податкову тарифу, котра не має рівної в цілій історії Америки. В тій тарифі крім податків ухвалено данини, що будуть відтягати з заробітних плат, по пять відсотків від зароблених грошей. Та данина буде стягувана з початком нового року. Назагал, перший доляр, що підпаде під уподаткування, віддасть на услуги держави 19 центів. Але той відсоток зарібних плат зростає до 82%. Себто люди, що заробляють багато, за надвишку свойого заробітку будуть платити по 82 центи податку від кожного доляра.

ЗА ВРЯТУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ КЛЯСИ.

ВАШИНГТОН. — Конгресовий Андресен з Мінесоти в конгресі заявив, що правлячі власти мусять пощадити середню американську клясу і надмірними податками не доводити її до цілковитого знищення. Бо та середня кляса є хребетним стрижнем нації і вона стоїть на сторожі наших демократичних прав. Коли знищимо ту клясу, пропаде також американська демократія, говорив він.

БЕЗМЯСНИЙ ДЕНЬ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Перший безмясний день минулого вівтірка, в Ню Йорку пройшов з повним успіхом. Справді того дня в приватних домах не обмежувано споживання мяса, але за те всі ресторани повинувались закликови посадника міста і не приготовлювали потрав зложених з воловини, телятини, баранини, вепровини. Власники ресторанів говорили, що люди зовсім не нарікали на брак тих потрав. Правда, на списах потрав видніли інші потрави, яких годі було назвати „безмясними", але які не входили в програму щадження, а саме, потрави з риби, дробу, а також з ріжних додатків, як печінка, нирки, серце, жолудок, колінка, мозок і т. п. Люди зо смаком споживали ті потрави і без нарікання — їли собі печінки, та краяли серце.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДДЕРЖУЄ СЕНАТОРА НОРІСА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт піддержав старенького сенатора Норіса з Небрески, в його надходячих виборах. Норіс має вже 81 літ і це буде його шеста каденція. Замітне те, що сенатор Норіс не належить до жадної партії і є незалежним. В стейті Небреска обі партії, Републиканська і Демократична, виставляють своїх кандидатів. Проте президент піддержав старенького Норіса, всупереч бажанням Демократичної Партії, до котрої президент належить.

МАСОВІ ПРОЦЕСИ ПРОТИ ЧЛЕНІВ БУНДУ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Кореа заявив, що по засуді 24 провідників американсько-німецького бунду, підуть інші політичні процеси, що будуть звернені проти більшого числа членів Бунду. Вже тепер є в суді розправа проти 30 членів Бунду, з ціллю позбавити тих членів громадянства, на тій основі, що те громадянство вони приняли з користолюбних причин, а не з льояльности і любови до Америки. Кореа заявив, що Бунд буде цілковито знищений.

Зудар Фльот Щойно Наступить Каже Накс

ВАШИНГТОН. — Секретар фльоти, Накс, заявив, що морські і сухопутні бої на Соломонських островах і межуючих з ними морях, є далі тяжкі, але не рішальні. Японія ще не виконала свого найтяжчого удару, говорив Накс і того удару треба сподіватись. Накс далі говорив, що всі відомости з бою департамент фльоти сумлінно подає до відома загалу, здержуючи на якийсь час лише ті відомости, що моглиб помогти ворогови. — В офіційнім звідомленні департаменту фльоти подано, що японці в останнім дни не висадили на Ґвадалканал більших скріплень. В мілітарних колах дискутують над причиною, чому японці дотепер не виконали своєї загальної офензиви на морі і на Острові Ґвадалканал. Дехто припускає, що японці не сподівались зустріти такі сильні сили на тім острові, і тому вони далі консолідують та збільшують свої сили. В тих околицях вони скупчили величезну морську армаду, котра своєю силою більша, ніж котранебудь інша японська фльота зібрана дотепер в однім місци. Проти тої японської армади у віддалені кількох сот миль стоїть американська величезна армада. Обі вони ждуть на відповідну хвилю і на відповідну позицію.

ЗА ОДНУ ПРОВІДНУ АҐЕНЦІЮ

ВАШИНГТОН. — В конгресових колах поглибляється думка, що в Америці треба створити одну урядову аґенцію, яка керувалаб усім продукційним життям нації, включаючи цивільну і воєнну продукцію, фабричну індустрію, фармерство, копальні, транспортацію, економіку, фінанси, ціни, контролю праці і т. п. В конгресових колах зростає незадоволення з існуючих аґенцій. Бо ті аґенції, урядуючи окремо, не звертають уваги на цілість і тим викликують замішання, говорять деякі конгресові кола.

ЗГИНУВ ВОЄННИЙ КОРЕСПОНДЕНТ

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Внаслідок нещасливого випадку згинув кореспондент „Н. Й. Таймсу", Байрон Даритон, що покривав далекосхідний фронт і звідтам присилав до дому звідомлення. Він наражав себе на ту саму небезпеку, в котрій знаходились на фронті вояки, щоби лише дістати з першої руки інформації про фронт. Ґенерал МекАртур з нагоди його смерти вислав співчуття до „Н. Й. Таймсу".

Аліянти Знищили Досі 530 Підводних Суден „Осі"

ЛОНДОН. — Британська адміраліція проголосила, що британська фльота, як і фльоти Обєднаних Держав, знищили досі понад 530 ворожих субмарин, себто німецьких, італійських і японських. Ось таким робом осягнено контролю над загрозою з боку субмарин, а тим самим контролю і над морями, що є для Аліянтів найважніше. Держави Осі, як виходить, тратять кожного тижня приблизно три субмарини, а це є дуже багато. В це ще не є враховане те, що є нищене прибережною сторожю як в Англії, так і в Америці.

МОРСЬКА СИЛА БРИТАНІЇ ЯК НА ПОЧАТКУ ВІЙНИ

ЛОНДОН. — Не зважаючи на поважні морські втрати, які понесла Велика Британія від початку війни, її фльота є сьогодня така велика, як була на початку війни. Таке заявила британська адміраліція, оголошуючи, що спущено на воду і призначено до воєнної служби два нові велеканські панцирники: Ансон і Гов. Кожний з них має по 35,000 тон містоти і 14-цалеві гармати.

В СТАЛІНҐРАДІ Й НАД ВОЛГОЮ БЕЗ ЗМІН

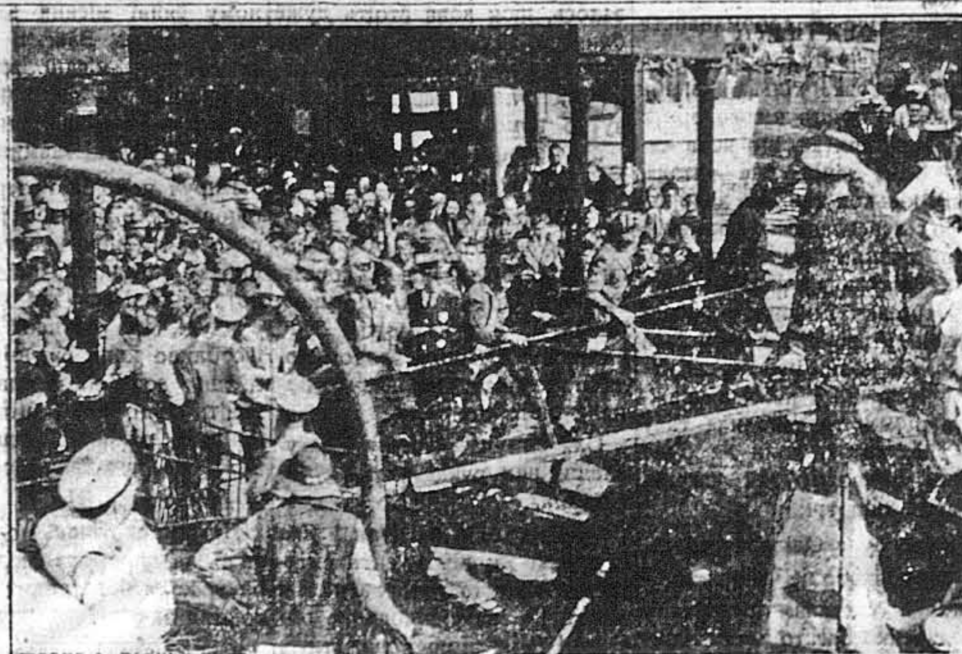
МОСКВА. — Советські звідомлення подають, що німецькі частини далі наступають з великим завзяттям і далі поносять великі втрати, але не посуваються вперед. Теж кажеться, що советська фльотиля на Волзі далі працює і довозить поживу до міста, не зважаючи на ворожі бомбардування.

БУДЕ ДОВГА ВІЙНА НА ПАЦИФІКУ

ТОКІО. — Таке заповіджено через японське радіо з боку представника японського міністерства заграничних справ. Він теж остерігав японський нарід перед можливістю протинаступу з боку Злучених Держав.

ПЕРШИНА ДЛЯ АМЕРИКАНЦІВ

ЛОНДОН. — Сталося таке, чого досі ніколи не було: Британська маринарка дала згоду на постійне призначення одного американського кореспондента при британській „Домашній Фльоті".

КЕМДЕН, У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ, ПІД „БОМБАРДУВАННЯМ". Підчас евакуаційних справ у Кемдені, Ню Джерзі, вислано з міста поспішно понад 3,000 осіб троками, босами й човнами. На світлині: мешканці висідають з порому. Ця спроба, кажуть, була найбільшими маневрами того роду в краю.

ДЕ ҐОЛ ВЗИВАЄ ФРАНЦУЗІВ ДО БУНТУ ПРОТИ „ЗРАДНИКІВ, ЩО В ПРОВОДІ"

ЛОНДОН. — Ґенерал де Ґол, представник „вільних французів", говорив до французького народу через радіо на протязі двох годин взиваючи вояків „до зброї", а звичайних громадян „іти вперед" в революційній проти-німецькій акції й підпирати підпілля. Він теж взивав не слухати тих заряджень, що їх передає Ляваль, що є за співпрацю з Ґітлером. Іде тут тепер у першу чергу про висилку французів на примусові роботи до Німеччини. Де Ґоль каже, що тепер стало необхідним, щоб французький нарід „збунтувався проти провідників, що стали зрадниками". Тому взиває до спротиву й організовання національної революції. Підкреслив, що в тій великій тотальній війні рішає таки „воля великого народу", навіть тоді, коли той нарід є закутий у кайдани.

„МУСИТЕ ПОВИНУВАТИСЬ", КАЖЕ ЛЯВАЛЬ.

ВІШІ (Франція). — Пієр Ляваль, голова французького уряду, що постійно є за тісну співпрацю з Німеччиною, говорив через радіо до французьких робітників і казав їм, що „мусите іти" до Німеччини на роботи в фабриках „ізза вашого власного добра, задля добра французьких воєнних полонених і задля добра Франції". Казав, що „вищі інтереси" вимагають порозуміння з Німеччиною. При кінці промови Ляваль заявив, що французи мають до вибору: добровільну висилку робітників з матеріяльними користями, або примусову висилку. Ще казав, що якщо Франція дасть 100,000 робітників, то тоді буде дозволено французьким жінкам працювати в Німеччині „недалеко своїх чоловіків-полонених". Казав також, що „Аліянти понесли великі втрати", та що Німеччина освободила 600,000 французьких полонених. Це одначе представляє не цілу третину всіх полонених.

ЗБУНТУВАВСЯ ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОЛК.

ЛОНДОН. — Бюро Ройтера доносить, що в Ґорах проголосили „незалежну Альбанію". Італійський полк з т. зв. „Альпині", а це тому, що його хотіли вислати на фронт до Росії. Провідників бунту мали вже розстріляти.

АЛЬБАНЦІ ПРОГОЛОШУЮТЬ САМОСТІЙНІСТЬ.

ЛОНДОН. — З Туреччини надійшли вісти, що в малій Альбанії нема спокою, та що повстанці в горах проголосили „незалежну Альбанії". Італійський уряд мусів вислати до Альбанії для втихомирення більшу скількість піхоти і артилерії.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ІТАЛІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

МОСКВА. — Італія, як доносять, задумала побудувати довгий ряд укріплень вздовж Дальматійського побережжя. До цього затягнено вже до 400,000 робітників. Та, як це дивним не виглядає, проти цього станула Німеччина, а властиво німецька військова команда, що урядує в окупованім Білгороді.

НАЦІСТИ ГРОЗЯТЬ, ЩО ПОЗБАВЛЯТЬ ПОЛОНЕНИХ ЗОРУ І СЛУХУ.

ЛОНДОН. — У звязку з домаганням, яке вийшло з Советів і про що написала советська „Правда", а саме, щоб вже тепер судити і покарати як злочинця Рудольфа Геса, одного з найвищих націстівських провідників, що є в полоні в Англії, німецьке радіо заповіло, що якщоб щось таке сталось з німецькими полоненими, німецька влада позбавить слуху і зору всіх Аліянтвьких полонених. Замітне те, що отсе перший раз націстівська влада хоч посередно, але проте таки звязала себе з загадочним летом Геса з Німеччини до Англії з „мировим предложенням". Почувши про таку нечувану грозьбу, лондонський „Таймс" пише, що Аліянти не зможуть „перевищити" нацистів в жорстокости.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПРО КАРУ НАД „ВОЄННИМИ ЗЛОЧИНЦЯМИ".

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню вже виготовив лісту тих, що будуть суджені й покарані за злочинства, доконувані підчас цеї війни над польським народом. У першій катеґорії тих „воєнних злочинців" стоять такі, як Гітлер, Ґерінґ, Ґебельс, Гімлер, Рібентроп. Далі іде Ганс Франк, начальник Ґенерального Губернаторства, а ще далі „ґавляйтери" ріжних польських провінцій, як Артур Ґрайзер і Альберт Форстер. Разом мається на лісті вже 3,000 злочинців. Це самих німців. Окремо думають карати тих поляків, що помагали німцям. До тих зачисляється німців, що були польськими горожанами, а далі „невелике число не-німців", до якого будуть вчислені теж і справжні чистокровні поляки, що служили в Ґестапо, чи якій іншій подібній службі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Положення Фармерських Робітників

З різних боків підносяться тепер голоси за поправу стану фармерів. Говорять про недостачу фармерських робітників, з одного боку, та про ціни фармерських продуктів, з другого. Говорять про ці справи багато, і зовсім слушно, бож від стану фармерства залежить припас засобів живности для населення не лише цього краю, але й в значній мірі інших країв, звязаних зо Злученими Державами в цій війні. В значній мірі від рішення цеї справи залежить перебіг війни.

Голоси ці можуть розходитися в справах, про які вони трактують, або в зарадах, які вони пропонують навіть на ті самі недостачі, але всі вони мають зо собою тільки спільного, що відносяться до фармерів як незалежних підприємців. Від цих голосів відрізняються основно внески сенаторів Ла Фолета з Вискансина і Томаса з Юти, котрі відносяться в першу міру до фармерських робітників. На основі цих внесків малося би розтягнути на фармерських робітників всі права й добродійства зо законів про промислових робітників. Без огляду на те, якби не ставилися до практичних мір проєктів, самі проєкти заслугують на суспільну увагу, бо вони вказують на певні суспільні факти, яких досі громадянство не помічувало.

Говориться в проєктах, що вони мають відноситися ро робітників, занятих на тих фармах, що ведуться на промисловий спосіб. Що саме під цим треба розуміти, в цьому помагають нам самі сенатори-проєктодавці, протиставлячи таким „промисловим фармам" так звані „родинні фарми". З цього можемо негайно догадатися, що під „родинними фармами" треба розуміти такі, що їх обрабляє фармер, покладаючися передовсім на працю членів своєї родини. Положення фармерського помічника на „родинній фармі" дуже подібне до положення членів фармерської родини: він їсть, як вони, спить, як вони, вбирається й забавляється, як вони, і працює, як вони. Він часто не дістає великої заплати, але зате його часто не проганяють з фарми, хоча на ній нема наразі роботи, й на випадок недуги, ба навіть старости, його часто трактують не як чужого, а члена родини.

Інакше представляється стан фармерського робітника, що служить на фармі, яку ведеться за всіми правилами промислового підприняття. Такий робітник не вважається чимось у роді члена родини підприємця; він йому зовсім чужий. Він може й не знає підприємця-фармера, ні його головного менаджера. Він знає лише формана. Відносини між ним і форманом не особисті, а безособисті, як у фабриці: він дає працю, а дістає заплату. Нема праці, він тратить заняття. На своє забезпечення на випадок безробіття, недуги, старости, він має подбати самий зо своєї заплати.

Як бачимо з того, його положення зовсім таке, як положення фабричного робітника. Тому й дивуватися не можна, що найшлися законодавці, які хотіли би розтягнути на цих робітників всі права, обовязки й добродійства, які мають фабричні робітники.

Питання Мира як Питання Війни

У той самий час далися чути в Европі про ту саму справу два замітні голоси: в Німеччині заговорив д-р Ґебельс, Гітлерів міністер пропаганди, в Англії британський примат, кентерберійський архиєпископ. Ґебельс говорив про те, чого німцям ждати від своєї перемоги та чого їм ждати від своєї програної, а англійський примат говорив про те, який лад треба завести після війни. Ці два рівночасні голоси є лише одними з багатьох подібних голосів про питання післявоєнного світу, які підносяться тепер щораз частіше, тепер ще в час тривання війни.

Правда, з різних боків підносяться проти таких голосів протести. Мовляв, треба вперед виграти війну, а доперва потім братися за порядкування світа. До певного ступня ці протести оправдані: виграння війни повинно бути нашою першою журбою. Одначе, власне справа виграння війни потребує й вимагає розгляду цих питань післявоєнного впорядкування світа, бо наставлення до післявоєнного порядку є одним з найважніших чинників для вироблення так званої воєнної морали. Від того, який світ ми думаємо добути після війни, залежить у значній мірі, з яким завзяттям ми будемо воювати проти противників.

Для потвердження цеї думки не треба глядати дуже далеко. Перша світова війна дає яскравий примір значіння бойової ідеольоґії; атже 14 пунктів Вилсона причинилися в значній мірі до скріплення аліянтів та розбиття центральних держав. З подібним наміром видали президент Рузвелт і премієр Чорчил свій осславлений Атлянтійський Чартер й Чотири Свободи, які мають бути немовби загальним пляном світа, що має наступити по остаточному знищенні націстичної тиранії.

Коли Обєднані Держави покищо відносяться до цеї справи з великою осторожністю, то значну частину цього треба приписати трудностям, з якими звязана справа повоєнних порядків. Справа дійсно велика й складна. Обіймає вона цілу низку питань. Уже само їх перечислення розкриває її складність.

Першою справою, яку конець війни поставить на порядок дня, є справа харчів. Війна втягне ще певно багато більше людей, ніж досі. Всі вояки це молоді люди, які інакше працювали би. Велика частина з них займалася би управою ріллі: По війні Европа певно не буде здібна себе прокормити. Обєднані Держави, а передовсім Злучені Держави, будуть мусіти доставляти харчів голодуючому світові.

Другою справою, що буде добиватися негайної розвязки по війні, це справа втікачів і депортованих осіб. Треба буде цим людям облекшити поворот до рідного краю. Буде це велике адміністраційне й фінансове завдання.

Далі зажадає якоїсь акції стан німецького народу. Що зробити з міліонами молоді, котрі захопилися націзмом, що пересякли пропаґандою проти науки, релігії, проти „нижчих" народів, які перескали вірою в свою вижчість? Ця справа ще більше складна, ніж справа харчів або повороту депортованих до рідного краю. І вимагати буде праці багатьох років. Треба буде виробити плян перевишколу німецького народу.

Частину німецького народу треба буде трактувати не як жертви націстичної пропаґанди, але як зачинщиків її. Вже тепер підносяться голоси за покарання всіх тих, що допускалися звірств по окупованих краях. Справа стане ще гострішою зо закінченням війни. І не буде це така легка справа, як декому здається: вже тепер не так легко сказати, кого саме карати, а кого звільнити, і коли це зробити, і яку кару встановити, тощо.

Якщо світ не має вернути до хаосу, то держави мусять згодитися на якусь інтернаціональну орґанізацію. Це буде дальшим черговим питанням повоєнного періоду. Поставлять очевидно цьому певні перешкоди існуючі держави в імя своєї суверенности. Треба буде цю суверенність у якійсь мірі обмежити. В якій мірі це зробити, як до цього довести, теж нелегка буде справа.

Прийдеться потім встановляти границі держав. Які це мають бути границі? Чи старі? Чи нові? Чи мають остатися всі старі держави? Чи мають повстати якісь нові? На якій основі мають творитися нові, зглядно задержуватися старі? Прийдеться вирішати долю кольоній, а тим самим долю імперій.

Це лише важніші питання, які будуть ковтати до дверей переможця в цій війні. А прийти можуть ще інші, зовсім несподівані, і може не лекші від тамтих.

Да Будет Проклят Изменнік Мазепа...

(Іван Мазепа, гетьман України 1687—1709).

У панорамі найвизначніших людей українського народу побіч Володимира Великого, його талановитого сина Ярослава Мудрого, побіч короля Данила та великого Богдана Хмельницького найвизначнішою постаттю української історії являється Іван Мазепа, гетьман України. Попередні історичні постаті репрезентують українську світлість та силу, але вони немов дальші, а Мазепа не тільки ближчий часом, бо від його зриву та смерти минуло тільки 233 роки, але близький в духово українському народови, а то й світови, тою боротьбою за повну незалежність українського народу від всякого чужинецького володіння, яку український нарід веде до нині.

Геройська постать Мазепи стала прапоровою постаттю новочасного українства, не диво проте, що особа Івана Мазепи стала зненавидженою ще за часів царської імперії. Мазепинцями для дражнення, немов яким образливим іменем, прозивали усіх, хто незалежности та волі бажав українському народови. Реакційне та послушне царському урядови православне духовенство Росії з великою ненавистю відносилося до гетьмана Мазепи, бо вже на приказ царя Петра Великого, лютого гнобителя українського народу, виклято воно того гетьмана України. Чи може за якусь провину проти православної церкви? Ніколи в світі! Тільки за це, що посмів бажати волі українському народови. Що року у першу неділю посту на Службі Божій виклинали великого українського самостійника словами: „да будеть проклят изменнік Мазепа".

Минулася царська Росія, минулося царське православія, але не минулися вороги української самостійности. І так само не минулися вороги покійного гетьмана Мазепи. Як для заголюканого реакційного попа, що був царським послушником, так і для чорвоних послушників Мазепа й далі „изменнік" — зрадник, бо зрадив царське величество — Петра Першого. Знову для кожного українського чоловіка, вірного українському народови, Мазепа це — символ боротьби України за визволення і волю, а мазепинець це почесна назва для людини, що є проти насильства і гнету, а за ідеали свободи.

Розповідають, як перед першою світовою війною приїхав був до Києва цар, мабуть таки Микола II., тай зайшов в одну із „мазепинських" церков, щедро вивінуваних фундатором Мазепою; тому й на кожній службі поминали його як ктитора храма сего. Який перестрах найшов на сірого пароха церкви, коли цар поспитав, кого то ви поминаєте тут як ктитора. „Та гетьмана Мазепу", ледви виговорив паро рох церкви. „Поминайте як поминали" — мав тоді сказати цар. Цар Микола подарував мертвому Мазепі його українське самостійництво, але американські червоні попи таки строгіші від самого батюшки царя Миколи.

Хотів докінчити діло Великого Богдана Хмельницького.

Гетьман Богдан Хмельницький своїм всенародним зривом проти Польщі визволив східну частину України спід польського володіння. Його горячим бажанням було утворити з визволеної України самостійну державу, з наміром у слушний час докінчити своє діло та зібрати увесь український нарід у власній державі. Зробити цього не зміг Хмельницький, бо довголітні війни з Польщею зужили сили молодої ще держави; він став боятися, що може не вдержиться проти Польщі тимбільше, що його дотеперішні — непевні щоправда — союзники татари його покинули. Не допустити до нової окупації України поляками міг Хмельницький тільки у якімсь сильнім союзі. Думав, що осадить свого сина Тиміша на молдавськім (румунськім) престолі і в той спосіб скріпить свої сили до боротьби з Польщею. Його многонадійний син Тиміш згинув одначе на молдавській землі. Лишався вибір між Туреччиною та Московщиною. Вибір впав на союз з московським царем, бо до турків, з якими український нарід воював від сто літ, не міг нарід нахилитися; натомість православна віра царя притягала маси.

До остатка проти союза з московським царем був лицарський полковник Богун та українське духовенство з митрополитом. Вкінці прийшло до угоди з царськими послами в Переяславі 1654 року.

Україна мала остати самостійною державою, могла вести свою заграничну політику, в Україні гетьман був паном краю; цар ні його висланники не мали мати тут нічого до говорення. Але вже наступного року показалося, що лихого союзника вибрав собі Хмельницький, а умова заключена в Переяславі на ділі була великою помилкою гетьмана. Тому Богдан Хмельницький зачав оглядатися за новим і кращим союзником. Його увага звернулася на Швецію, що в тім часі була одною з могучих держав Европи, до того інтереси України та Швеції сходилися. Швеція саме тоді воювала з Польщею, але Швеція теж не любила Московщини, бо та загрожувала Швеції відібрати її балтійські краї, нинішню Лотву та Естонію. Хмельницький уже був серед повних переговорів зі Швецією, як прийшла ненадійна смерть. Заколот серед кандидатів на гетьмана України використовувала зручно Москва, щоб утривалити свое панування над Україною на добре. Україна з вільної держави стала перемінятися скоро у московську провінцію.

В додатку московський уряд дуже зручно умів грати на темноті українських мас. Перед масами народу висланники царя все виступали як його оборонці, особливо тоді, коли треба було на масових, так званих „чорних радах", ослаблювати позицію гетьмана в краю, натомісць поза плечима народу натискали вона на гетьмана та на старшину, щоб вводити й в Україні панщину, яка тоді всевладно панувала на Московщині. З того користала самолюбна старшина та з ласки царя побільшувала свої маєтки, запроваджуючи поволі й на Україні малі панщизняні обовязки. Том способом Москва ще й порізнила український нарід між собою.

Покінчити з Москвою та відзискати наново повну волю для України постановив гетьман Іван Мазепа. Був він людиною великою культури. Заслуги його на тім полі величанські. Він окружив печаливою опікою київську Академію; з якої зробив справдішній університет. Розбудував величаво Київ в дусі західного мистецтва, наближуючиось таким способом Україну до духа Західної Европи.

Обставини складались тоді сприятливо на те, щоб підняти наново плян Хмельницького, себто щоб у союзі зі Швецією увільнити Україну спід володіння Москви. Швеція вела тоді з московським царем дуже успішну війну. І Мазепа навязав тоді потаємно переговори з Шведами проти віроломного царя, що не дотримував зобовязань супроти України. Молодий король шведів погодився на пропозиції Мазепи зробити з України самостійну державу. Та ще й помогти Україні відібрати від Польщі Західну частину України, яку Москва звернула Польщі, та остати на все союзником незалежної української держави. Тоді гетьман Мазепа явно покинув царя та получився зі шведами. Що іншого міг тоді зробити справжній український патріот, що дбав про свій нарід і свій край?

Українська незгода принесла катастрофу.

Високо патріотичні пляни гетьмана підтримала тільки ідейніша частина українського народу: козацької старшини та козаків. За волю України стало до бою запорозьке військо та тільки частина козацької старшини. Менше ідейні, що боялись втратити свої маєтки, станули при цареві. Цар використав тепер також незгоду між простим народом та тими старшинами, що хотіли богатитися працею простолюдина. Бій під Полтавою випав на некорисить шведсько-українських військ. Гетьман Мазепа мусів покидати рідну землю, а з ним і запорожці, що остали на турецькій землі. Ось так, на чужині 1709-го року, закінчив своє життя найбільший патріот між новочасними синами українського народу, духовий батько українського самостійництва. Ось така є історична правда про Мазепу — Богданового переємника на гетьманськім уряді та в боротьбі за волю України.

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

13)

От проклятий, хоч би він собі дорогою голову розбив. Напевне до якоїсь панни потаскався! Нехай шарабан десь з гори перекинеться та його добре покалічить!

Ліза схоплювалася і хапалася за голову, що здавалося, розпадалась від думок. Вона вже бачила, як учитель залицяється до якоїсь невідомої гарної та молодої дівчини, як вона усміхається йому, як повертається перед ним... Ох...

Оля в цей час сиділа у садку. На блакитних рукавах біля плечей виступали кріваві плями. Оля закачала рукава і побачила, що руки від плеча до ліктя подряпані до крови. Оля поспускала рукави і знову прихилилася до дерева. Після тих сцен, що траплялися не так вже не часто, вона завсіди була приголомшена... краю такому життю не бачила... Не бачила й способів, якимиб могла визволитися...

Спускалася місячна ніч. Пахощі, як дурман, почали куритися від квіток. Поблизу, на гільчастій груші співав соловей. Скрізь стало так гарно та лагідно, що не можна було уявити тієї дикої сцени, ані почуття ненависти та одчаю. Особливо сімнацятьлітній дівчині.

Оля встала, пройшла садом, обійшла його навкруг аж до подвіря і зупинилася біля перелазу. Тільки вона, не знати чого, перехелилася через нього, держучися обома руками за кілочки, як здригнулася від несподіванки і одразу випросталася. Недалеко від неї стояв Омельченко і дивився на їхній будинок. Побачивши її він так і одсахнувся, мов би хотів втекти, але потім схаменувся і підійшов ближче.

Сказав „добрий вечір", зауважив, що ніч місячна, пояснив, що вийшов трохи погуляти. Оля з сороміливости все мовчала.

Він замовк, кілька хвилин думав, про віщо ще говорити і нарешті спитав, що вона читає. Вона нічого не читала, окрім кількох книжок, здебільшого перекладених романів, котрі любила Ліза. Взагалі вона не звикла до книжки і навіть трошки її боялася, через книжки її не раз доводилося гірко, бо коли Ліза як небудь заглянула, що у неї яка книжка в руках, то заводила таку історію, котра, коли не було інших приводів для сварки, тяглася днів три.

Тяжко було Олі признатися, що вона нічого не читала, проте вона сказала по правді. Омельченко багато читав і любив письменство. Він став їй розказувати про книжки та про письменників і так захопився, що не примітив скільки часу він там стояв.

Місяць піднявся і тіни від дерева упали на перелаз. Навколо стало темніше. Тут Оля звернула увагу, що вже ніч і що вона на самоті з Омельченком та ще в півтемряві. здавалось, ніби вона стоїть дуже близько. Їй одразу стало так соромно, аж страшно, що вона одступила назад і ледве чутно вимовила:

— Вибачайте... Вже пізно... мені треба іти...

І швиденько подавши руку, повернула до дому. Але тільки одійшла на кілька кроків, як їй стало шкода, що вона пішла. Та вже не можна було і вернутися. Трохи згодом вона оглянулася: Омельченко помалу йшов до дому.

Оля сіла на рундуку і затуливши вид руками, гірко заплакала.

— Боже, яка я дурна! Яка я дурна! Як він мусить сміятися з мене та гордувати! Яж нічого не знаю, нічого не розумію! Я не вмію поводитись, не вмію говорити! Нічого! Нічого! Яка я дурна. Боже!...

Була гарна ніч молодого літа. Від тинів на ясну, освітлену повним місяцем, дорогу падала чорна тінь. Листате гарбузиння тілося по тинах і слалося під ними. З садів підіймалися високі та стрункі великі соняшники, що в непевному сяйві місяця здавалися величезними. Взагалі всі ростини при місяці здавались буйнішими та густішими ніж у день, а маленькі садки обертали ся у великі таємничі сади.

Поруч подвіря Катериненків йшов дяк і загледів там біля перелазу жіночу постать. Він одразу догадався, що то Ліза, котра і тоді всю ніч сиділа на рундуці, або блукала у саду. Особливо коли світив повний місяць, вона не могла спати, навіть тоді, коли щільно закривала вікна. Їй здавалось, що його проміння проймає і стіни.

Дякови схотілось подратувати її, як дратують сердиту собаку, коли вона сидить за високими зачиненими ворітьми.

— Гуляєте, Елизавето Семеновно? Може кого виглядаєте? — спитав він зупиняючись.

— Не спиться! — втомлено відказала та.

— А знаєте, що я вам скажу? Доглядайте ви за кимсь, вже самі догадуєтесь за ким, доглядайте, щоб часом одна чорнобрива та не одбила його собі!

Ліза примітно здригнулася, але через мить перемоглася і нерівним голосом відказала:

— Нехай!

— Коли нехай, то й нехай! — згодився дяк і вклонившись, посміхуючись пішов далі.

Ліза почула, що у неї починає крутитись голова від страшного душевного болю, як то іноді буває від фізичного. Вона скрикнула:

— Ви щось знаєте! Скажіть, навіщо ви натякали?

Але дяк вже завернув за ріг і нічого не чув.

(Дальше буде).

„На Вагу Золота"

Державні власти недавно зарядили, щоби спинити працю в копальнях золота, а робітників відіслати до інших копалень — заліза, цинку, міди і т. п. Те зарядження є багатомовне. Воно говорить більше, ніж томи книжок написаних в обороні чи на осуд золота. Припинюючи виріб золота, американський уряд безперечно, не хотів засадничо опрокидати золота як фінансового чинника. Бо це той сам американський уряд впродовж довгих літ скуповував те золото і накопичив його у висоті 22 біліонів долярів. Те золото він скуповував не лише внутрі краю, від ріжних копалень, але й стягав зза границі, даючи заграничним власникам золота добрі американські доляри, котрі з черги могли купити в Америці добрі американські продукти. Отже, американський уряд, накопичивши так багато золота, не міг тепер ставати на економічній засаді прямуючій до здеградування того золота.

Проте вчинок уряду найвиразніше доказує, що золото не має якоїсь досконалої вартости і бодай тепер, підчас війни, сталь, мідь, цинк, чи якісь інші метали, потрібні для виробу зброї, вартісніші від золота. Як один з американських журналістів заявив, — ми вже маємо досить золота для виповнювання зубів і більше нам його не потрібно; потрібніша нині сталь. Війна змушує людей дивитись практично на світ і провірювати втерті погляди на ріжні справи. Золото в цім випадку не підлягає виняткови. Практичний ужиток, доцільність — є найвищим мірилом.

Золото в Америці стало меншевартним від сталі тому, бо за нього не можна купити сталі більше, ніж вже нині уряд купує. Якщоб уряд міг за золото купити десь сталь за границею і ту сталь сюди спровадити, то зрозуміло, золото далі йшлоб „на вагу золота", а американські копальні золота далі працювалиб горячково. Але, що Америка є головним джерелом засобів і поза своїми границями вона не має великої змоги набувати ріжні продукти, потрібні для ведення війни, то й її запас золота стає для неї вповні вистарчальним і не потрібно його збільшувати. Щобільше, серед нинішних обставин вона навіть не має потреби рушати того золота, що має, а котре замуроване в пивницях Форту Накс. Якщоб те замуроване золото внаслідок якоїсь чародійної причини нагло пропало, то фінансова система Америки, не знаючи про ту втрату, нічогісько на тім не потерпілаб. Мале потрясення повсталоб можливо тоді, якщо люди довідались про втрату. Бо тоді вони, припускаючи, що це може мати шкідливий вплив на державну валюту, почалиб поступати нерозважно і тим сколотилиб до певної міри фінансову рівновагу. Це був би чисто психольогічний наслідок. Але коли б люди про зникнення цього золота нічого не знали, то це не малоб найменшого впливу на наше господарське життя і від цього те життя ні трішки не сколихнулосяб.

В теперішню хвилю не треба бути великим фінансистом, щоб найвиразніше побачити, що праця — розумна видайна праця — є найважнішим господарським чинником. Не золоті штаби, тільки залізна руда, обернена на сталь, а з черги обернена на повзи, гармати, літаки і т. п. — це речі, котрих нам нині найбільше потрібно. Фабрика, котра дає найбільше продуктів, є дуже цінним національним чинником, навіть коли та фабрика має мало фінансових резервів, а навіть коли працює з дефіцитом. Продуктів потрібно, найбільше продуктів! Це вони нині є основою фінансової структури.

Ми нині чуємо на кожному кроці, що до найбільшої небезпеки на господарськім фронті належить загроза інфляції. Про золоті резерви, про золоте покриття, люди нині цілком не говорять. За золото майже забули. Зате говорять про ціни, про продукти, про заробітні платні, про наплив обігового гроша, про податки, і т. п. Колись люди думали, що гріш тратить вартість, коли маліє його покриття в золоті. Колись, в деяких краях, це було правдою. В мало розвинених краях, котрі за своє золото могли купувати за границею ріжні продукти, золото було дійсно основою їх валюти. Але цьому золоті фактично надавали вартість чужі краї, котрі взаміну за те золото готові були давати свої корисні речі.

Нині в Америці змінились обставини. Вона за своє золото не може багато купити за границею, а також сама за золото не дуже поспішається продавати іншим. Вона задармо віддасть свої продукти тим краям, що з мілітарного боку для неї корисні. З другого боку за золото не продасть ні куска заліза тим краям, що з мілітарного боку для неї байдужі.

Таке положення зовсім зміняє ролю золота внутрі краю. Золото внаслідок тих обставин перестає бути основою валюти. Воно не може в ніякому разі запобігти інфляції. Якщоб американська валюта тратила на цілі, то золото, випущене з Форту Накс цілковито не врятувалоб її вартости. Навпаки, валюта стягнулаб в низ саме золото і тим викликалаб ще більше фінансове замішання.

Ось так вищі обставини — війна і смертельна загроза цілій нації — заставляє нас всіх приняти як основу нашого гроша те, що все було основою гроша, хоч не все за таку основу було признаване, це — труд, праця, продукт праці. Там, де люди розумно і видайно працюють і творять корисні продукти своєї праці, там і валюта сильна, без огляду на її покриття в золоті. Там, де тої праці брак, а властиво де праця не є якслід зорганізована та не поставлена на належній технічній висоті; або там, де брак сирівців, з яких шляхом розумної праці можна булоб дати користний продукт праці, там і золото нічого не поможе.

Якщо нині Америці грозить інфляція, то не з браку золота. Але також і не з браку видайної праці. Ми нині багато працюємо і багато продукуємо. Але продукти тої праці замісць йти на піднесення життєвого рівня, йдуть на знищення. Брак ужиточних продуктів підганяє ціни вгору. Коли до браку продуктів додати зріст заробітних плат, то це підгонювання цін і обезвартнювання гроша зростає у двоє. Уряд пробує цьому зарадити в той спосіб, що накладає тверді ціни на продукти іна працю, а надвишку покупної сили відбирає людям шляхом високих податків. Золото, як бачимо, уряд залишив зовсім на боці, а навіть перестав видобувати з землі нове. Бо пощо його видобувати? Воно, по перетопленні, всеодно буде назад закопане в землю, в Форті Накс, не зробивши ніякої корисної роботи.

Дюї за Реформу Податків

Томас Е. Дюї, республиканський кандидат на уряд губернатора стейту Ню Йорк, виступив у своїй радіовій виборчій промові, виголошеній в понеділок, з чотирома точками реформи податкового закона, з котрих головна домагалася зменшення податків від приходів.

По перше, він домагається, щоби від суми приходів, підлягаючої оподаткованні, вільно було відчисляти звичайні видатки на медичну допомогу й лікування в шпиталі. „Я ніколи не забуду того першого року мого подружого життя, „говорив Дюї, „коли то низка занедужань і операцій забрала була більше, ніж половину моїх зарібків. А такий досвід має час від часу майже кожна пересічна родина". Він заявився теж за те, аби до видатків на лікування й шпиталь зачисляти теж опіку матери підчас родів. Це, на його думку, вйдобється добре на здоровля жінок і дітей, отже й всего громадянства.

По друге, від підлягаючої оподаткованю суми треба, за думкою Дюї, відчисляти гроші, видані на обезпечення. „Кожда людина, „говорив Дюї, „повинна мати ассекурацію, а передовсім кожна людина, від котрої зарібку залежить удержання інших осіб. У моїм випадку," признався Дюї, „як і в випадку міліонів інших людей, життєве обезпечення це одиноке забезпечення, яке наші родини мають на випадок нещастя. Тимчасом супроти разячого зросту федерального оподаткования ця здібність платити за обезпечення є загрожена. Та ці асекураційні грамоти повинні бути удержані за всяку ціну". Дюї признає, що в такому випадку держава дістане дещо менше в податках, але це державі оплатиться, бо більше людей буде мати забезпечення, а менше людей буде покладатися на забезпечення збоку держави на випадок, якби вони втратили батька або мужа.

По третє, уряд повинен відтягати від суми, призначеної на оподаткування, кошти удержання дітей, що вчаться в школі, хочби цим дітям минуло 18 літ життя. „Ми як народ", говорив Дюї, „потребуємо лікарів, духовників, дентистів, знавців справи здоровля, суспільних робітників і архітектів. Не лише кілька примірів тих вишколених знавців, яких ми потребуємо, а які виходять з вищих шкіл". Аби їх подостатком, держава мусить робити всякі можливі полекші при їх вишколі. Нерозумно стягати з батька податки з тої суми, яку він видає на освіту своїх дітей.

По четверте, — говорив Дюї, держава повинна облекшити податковцеві плачення податку. Йому не лише повинно бути вільно платити його квартально, але місячно, при одержуванні пейди. Дюї обіцює, що він предложить стейтовій леґіслятурі проєкт закона про стягання податку при виплаті. Ще іншою облекшою в тому самому напрямі може бути закупно податкових завдаткових нот, які всякий міг би купити собі наперед на конто свого будучого податку.

Промова Дюї про податкову реформу стрінулася в громадянстві з широкими коментарями.

Осторога для Консерваторів Поживи

Воєнна ситуація вимагає від населення обмеження себе щодо споживання харчів. Декотрих родів поживи зовсім не можна дістати, інші лише за картками, ще інші можна дістати по високих цінах.

Такі умовини заставляють багато газдинь шукати заради в самопомочі: щораз більше домашніх газдинь консервує тепер поживу, ніж це роблено недавними часами перед війною. Вертаються вони під тим зглядом до давніших часів, коли таке консервування поживи було нормальним заняттям господині в Америці.

Власне це поширення консервування поживи робить конечним звернути увагу на певну небезпеку, на так званий ботулізм. Так називається затроєння від їдження поживи, котру законсервовано в пушці, не огрівши її вперше понад точку кипіння. У роках від 1922. до 1941. року начислив нюйорський стейтовий уряд здоровля 36 випадків занедужань на цю недугу поза містом Ню Йорком. З того числа 14 занедужань скінчилися смертю хорого. — факт, що вказує на вагу цеї справи.

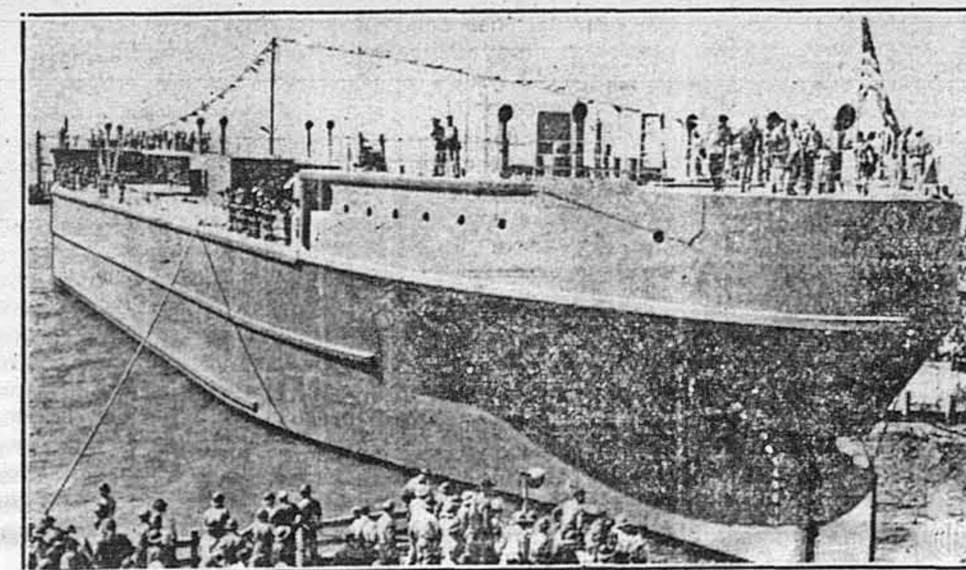
Ботулізм викликує певна бактерія, що осідає на харчах і що її не можна знищити інакше, лише дуже високою (горячою) температурою. Таку високу температуру можуть витворити тільки спеціяльні кітли, що варять під великим тисненням („прешер кукерс"). Тому то й рекомендують такі кітли для консервування поживи.

На ботулізм занепадають від усяких родів поживи: і від консервованої ярини й овочів, і від мяса й риби і сира, одначе найбільше число припадків приписують затроєнію ярині.

Як Обороняв Великий Норвезький Письменник Українців

Як то кажуть: „Голоден голодного розуміє". Довгий час завзято боровся, передовсім як письменник, великий норвезький поет, повістяр та драматург Б. Бернсон, щоб зробити з норвежців зовсім окремий нарід. Норвегія за давніх часів довго знаходилася під Данією, а опісля Швецією, і через те в норвежців затерлася національна свідомість.

Багато норвежців уважало себе данцями, бо між мовами данською і норвезькою ріжниці менші, ніж між російською й українською. Тому й багато норвезьких письменників писало свої твори в тім дусі, якби вони були писані данцями. Та Бернсон поклав таким мильним поняттям край. Він писав свої твори передовсім як норвежець, беручи за підставу мову норвезьких селян. Він був і проти політичної сполуки Норвегії з Швецією, і вкінці в 1905 р. дочекався того, що норвезький парлямент ухвалив відділитися від Швеції, і Швеція рад-не-рад, під загрозою повстання й війни, згодилася визнати Норвегію самостійною. І оцей то великий норвезький письменник і патріот, що в 1903 р. дістав за свої писання нагороду Нобля, кілька разів підніс свій голос в обороні українців. Особливо став голосним його протест, поміщений в європейських часописах, проти переслідування українців в Галичині поляками, що й самі ще не були визволилися, а не переставали переслідувати українців. Писав Бернсон: „Ще й досі існує в Европі нарід, що нараховує понад тридцять міліонів людей, але якому під покришкою державної неминучости грабують його мову та національність, не кажучи вже про те, що його гноблять та зневажають всілякими можливими способами". А далі вказує, хто українців гнобить. Це все основно описав проф. О. І. Бочковський, з яким дехто мав нагоду й особисто познайомитися підчас його поїздки по Америці з відчитами. Книжечка називається: „Б. Бернсон, поневолені народи та українська справа".

ПЛАВАЮЧИЙ БЕТОН. — Цей 375 стіп довгий корабель 14,000 тон містоти збудований увесь з бетону. Так і зветься він „Конкріт Но. 1." Спущено його оноді в Нешенел Сіти, в стейті Каліфорнія. Це перший того роду корабель, котрий збудував уряд від 1920. року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНГСТАВН, О.

Організаційні збори.

Дня 19. вересня відбулися організаційні збори, на яких були заступлені відділи 119, 140, 218, 230, 274, і 348. Зборами проводив Мих. Стахура.

Предсідник представив організатора У. Н. Союзу п. Івана Білецького, який у довшій промові сказав, чому ми всі повинні належати до У. Н. Союзу, а головно, чому повинні бути в нім наші діти.

Потім члени забирали голоси і були запити, на які організатор давав відповіди.

Видно, що є користь з таких зборів і організаторів, бо на другий день по зборах організатор записав до 24 відділу 12 членів, а і кілька до інших відділів.

П. Сильчак, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Пошануємо наших вояків.

Дня 8. серпня діти і знакомі загально шанованих громадян і пані Матковських влаштували їм вечеру з нагоди 30-літнього подружжя, на яку зійшлося поважне число гостей. Вечера мала товариський і патріотичний характер. Згадаю, що пані Матковська дістала від А. Ч. Хреста відзнаку за виконану добровільну роботу. По промовах „родини та інших, що їх покликував до слова староста, п. Іван Гранковський, пані Параскевія Росолоска, предсідниця Золотого Хреста, попросила зложити на „Сервис Флег" в честь наших хлопців-вояків. Зібрано $20, а по $1 зложили: П. Росоловська, С. Матковська, Т. Матковська, Е. Матковський, Я. Кориташ і троє осіб, що їх прізвищ не знаю. Свято отворення Пропамятної Таблиці відбудеться 1. листопада, на яке запрошується усі товариства і братства та сестрицтва. Досі є зголошених 210 вояків. Коли ще хто не зголосив свого сина, просимо це зробити.

Олена Шкробач.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Дальші жертви на Союзовий Дім.

Братство Св. Юрія, від. 379 У. Н. С. $10; Товариство Княгині Ольги $25; Іван Марущак $50; Григорій Полек $50; Михайло Петрів $25; Дмитро Стравняк $10; по $5: Михайло Кобель - Баран; Осип Лесюк, Михайло Дідух, Антін Марцінковський, Микола Дуб, Стефан Тимець, Катерина Дубас, Михайло Цебрій, Андрій Медзяк; по $3: Осип Буцяк, Михайло Кузьма, Іван Сенів; Павло Гриничшин $2.84; по $2: Василь Паньків, Микола Онишин, Іван Сенів, Віктор Кузьма, Михайло Попіль; Дмитро Мадей $1.50; Наталія Тимець $1.43; Данило Костик $1. — Разом $240.77. — Було попередно проголошено $1,673.93. Усіх жертв до дня 16. жовтня зібрано разом $1,914.70.

Рівночасно п. Михайло Петрів подарував меблі для Клюбу в Союзовім Домі, вартости $50, за що Комітет Відділів У. Н. Союзу складає щиру подяку.

Тарас Шпікула, предс.; Микола Батюк, касієр.

ГВАЙСТОВН, ЛОНГ АЙЛЕНД.

Жінки дають почин висилці Різдвяних дарунків усім воякам українського роду.

Українські жінки цеї місцевости дали почин ділу, котре може послужить приміром для інших громад. Вони влаштували мітинг в справі висилки Різдвяних дарунків українським хлопцям, що служать при війську. Постановлено вислати кожному воякові дарунок, який має коштувати не менше 5 долярів. Не мається при тому зважати на те, чи мати такого вояка належить до товариства українських жінок, чи не належить; вояк такої матери, яка до товариства не належить, дістане дарунок теж. Цим жінки хочуть дати до зрозуміння, що дитина тому не винувата, що мати не належить до товариства, та що дарунок належиться не за те, що мати належить, а за те, що дитина її служить при війську.

Гвайстонське жіноцтво певне, що жінки по інших місцевостях зроблять так само, якщо вони вже так не зробили, та що при тому вони не будуть оглядатися на те, що може найдуться деякі, які тому будуть противитися. Як найдуться наприклад такі, які скажуть, що не добре гроші вибирати з банку, що треба їх там тримати на якусь будучу потребу, то ви їм скажіть, що потреба вислати різдвяні дарунки, це вже теперішня потреба. Нам треба подумати про українських вояків, як вони будуть почуватися на Різдво, коли вони не дістануть дарунків. Чи не будуть вони почуватися, як діти, що не мають матери, як діти, що мають мачуху?

Не можна нам говорити, що це обовязком кожної матери посилати Різдвяний дарунок своїй дитині, бо є певно матери, які цього звичаю не знають, а інші посилати не хотять, а ще інші не мають за що це зробити. Я здибалася з одною жінкою, що її син при війську, і питалася її, що він їй пише; вона розплакалася; так, казала, він пише, але вже два місяці пейди не присилає. За те інша жінка, як я її спиталася, чи пише син, відповіла: „Писав недавно листа й в ньому прислав гроші: Каже, будете, мамо, мати на „бінго". Мені так зробилося жаль, що я відослала йому його гроші й ще до них свої доложила й написала: Ти, сину, мною не журися. Ми собі тут заробимо, а як нам треба заграти в бінго, то ми й на це якось роздобудемо, а ти дивися, аби ти собі заробив, аби ти був здоровий і веселий.

Отже, видно, є всякі мами, але нам треба йти за приміром другої. А котрі матери не мають синів в армії, най причиняться своєю жертвою для загальної збірки товариства на висилку Різдвяних Дарунків нашим воякам. У цей спосіб ми послужимо матерями тим воякам, котрі або матерей не мають або мають такі, що ваги цеї справи не розуміють. Я певна, що ми всі українські матери разом подбаємо за те, аби кождий український вояк дістав гарний дарунок на Різдво.

Анастазія Деревляна.

НА ОБЕРЕЗІ. — Маринарі на цім пості на побережу Тихого океану приготовляються на всяку можливість. Вони дивляться за небезпекою з повітря й з моря. Це одна з многих стацій здовж Західнього Побережжя.

Заплутана відповідь.

Минулого втірка, котрий, як відомо в Ню Йорку є безмясним днем, прийшла до одного різника жінка і попросила фунт телячої печінки. Різник відповів: „Не маю вже телячої печінки, але маю телячий розум".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Надзвичайні збори Тов. Дністер, від. 361, відбудуться 24. жовтня, в год. 8. вечером, в церковній залі, 28 Іст 7. вул. в Ню Йорку. Просимо всіх членів прийти обовязково на ці надзвичайні збори, бо є дуже важні справи до вищішення. А хто не прийде на ці збори, буде караний згідно зо статутом. Всі члени обовязково мають принести зі собою число і дату Военних Бондів, себто коли їх купили, як рівнож подати імена своїх синів, котрі служать при американській армії, щоб уряд міг вшити їхні зірки на прапорі, себто Service Flag. Члени, котрі ще не забрали тікетів на концерт і баль, повинні це зробити на цих зборах. — За уряд: С. Ковальчук, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Павлів, рек. секр.; І. Галичин, кас.

НЕ ДОПУСТЯТЬ ЖІНКИ ГЕСА.

ЛОНДОН. — У звязку з поголосками, що жінка націстівського лідера Геса хоче прибути до Англії, щоб „ділити долю і недолю з чоловіком", урядово оголошують, що її до Англії не впустять.

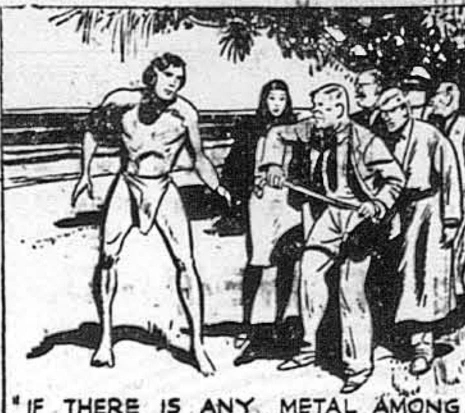
ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 656. Нашийник Даріни.

Заки Тарзан рішився запуститись у непроглядні нетри він постановив для ґрупи своїх приятелів залишити певний спосіб порятунку.

„Якщо хто поміж вами має який небудь кусок металю, хай дасть його сюди, а зробимо гачок на риби", заговорив він до них.

На жаль врятовані люди були втікачами з країв, в котрих було мало металів. Навіть їх спряжки від ремінів були зроблені не з металю, лише з пластичного матеріялу.

Очі Тарзана зупинились на великім золотім нашийнику Даріни. В першій хвилині Даріна думала, що він подивляє красу її шиї. Але Тарзан думав що інше.